

Мин ырым ымыгта
Мин ырам ыллыга

ДОЙДУБУН ТУОЙАБЫН

Ханалас аатнан

Ханалас аашытын
Хайдахтаах дьоннорбут
Чөлүгэр түһэрэн
Ыччакка хаалларда.

Хомпоруун хотойго
Холоонноох хорсуттар
Холбоһон түмсэргэ
Холобур буолбуттар.

Ил-эйэ туһугар
Инники испиттэр
Кэлэр кэм кэрдиһин
Кэскилин көрбүттэр.

Хоһууттар ааттарын
Хобуйун, ыччаттар
Хотуулаах үлэнэн
Холобур буолаарын.

Ханалас ыччата
Ханнык да кэмнэргэ
Хайҕалга сылдьыаҕа
Ааттара ааттаныа.

Ханалас ыччата
Ханна да эн сырыт
Киэн туттар эн буолаар
Ханалас ааккынан.

Сысоева Раиса Петровна,

Ханалас улууһун Өктөмнөөбү
сыбээс отделениятын үлэһитэ,
«Иэйии» түмсүү салайааччыта, общественной
корреспондент.

Тэрийэн таһаарда: «Өлүөнэ дойдута»
физико-математической форум

Кинигэ таһын Гоца Лилия, Өктөм лицейин үөрэнээччитин
уруһуйа киэргэттэ

Хоһооннор: Бу кыракый кинигэҕэ Ханалас улууһун
Чапаев нэһилиэгэр олорор, үлэлиир Сысоева Раиса Петровна
дойдутугар, дьонугар бэриниитин, нэһилиэк ыччатын
дьылбатыгар ис сүрэхтэн кыһалларын туобулуур тылларын
хоһоонно холбоон суруйбута киирдилэр.

Ханалас Дойдута

Ханна да суох кэрэ
Хаарыаннаах дойдубун
Ханьылыгы көрөбүн
Күн Айыы сиригэр.

Хайдахтаах кэрэний
Ханалас дойдута
Ханна да тэнэ суох
Өлүөнэм очуоһа.

Харыһый харыстаа
Хампа күөх тыабытын
Холооно суох хочо
Долгуйар чээл күөбүн.

Ханалас эн киэргэй
Үйөгтөн үйэбэ
Сайда тур, чэчирээ
Тапталлаах дойдубут.

Бу мин дойдум

Өбүгэлиир дьоннорум
Өргөн ыла олохсуйбут
Эркээнилиир хочоҕо
Өктөм сириң күөнүгэр.

Төрөөбүтүм мин манна
Төрүт сирбэр, түөлбөбэр
Төлөрүүйбэт аналланан
Төлкөм манна төрүттэммит.

Бу мин дойдум, мин сириң
Дьонум-сэргэм, добогторум
Дьолум төрдө, мин дьылҕам
Дьоллоох кэрэ кэмнэриң.

Кэрэтиэн кэрэ дойдум
Киэргэйбитэ кэнээбитэ
Кэпсэлгэ кириэ кэлэр кэмнэ
Кэрэхсэнэр кэскилэ.

Дойдум сириң дьонун аатың
Дьолун туойан хойуйуом
Ыччат дьонун ыратың
Ырыа гынан мин ыллыам.

АЛГЫСПЫН АНЫЫБЫН

Барға махтал буолуохтун
Төрөөбүт түөлбөүр онорбут
Кэнчээри ыччакка анаабыт
Үйэлээх кэмнэммэт бөлөүгүн
Үтүөкэннээх оскуола.

Үйэлэргэ дьон-сэргэ
Үгүс сыллар устата
Үтүө ыра оностубут
Үүнэр сайдар баҕага.

Үүнэр үйэ үктэлэ -
Үтүөкэннээх оскуола
Үйэ сайдар аартыгар
Үтүө суолга тиэрдилэ.

Кэрэхсэнэр кэскиллээх
Кэнчэрилиир ыччашпыт
Кэлэр кэммит кэрэтин
Кэхтибэт дьылҕалаатын

Сырдык үөрэх суолунан
Сарсынныбыт сырдаатын
Сайдар-үүнэр саҕахтар
Аартыктара арылыннын.

Үтүө суолга үктэнэн
Үүнэр ыччат сайдыаҕа
Үрдүк дьулуур күүһүнэн
Үгүс үтүөнү айыаҕа.

Үтүөнү-кэрэни тарҕатан
Үчүгэйи үксэтиэ
Үйэлэргэ өлбөт-сүпсөт
Үтүө аатын ааттатыа.

Кэрэтиэн Эркээним

Кэрэтиэн Эркээним
Кэрэ киэн көстүүтэ
Киэркэйэ туруохтун
Кэлэр да кэмнэргэ.

Бу мин дойдум, мин дьонум
Төрөөбүт айылҕам
Сүрэхпэр чугаскын
Арахпаг аналбар.

Айылҕа анаабыт
Айарга угуйбут
Амарах иэйиитэ
Ылбаҕай ырыата.

Эн буолууй, Эркээни
Кэлэр кэм кэскилэ
Кэхтибэт киэргэлэ
Кэмнэммэт кэрэтэ.

Оџо кыџа мунура суох

Оџо кыџа мунура суоџун
Мин керен игџэйдим
Оџолор үлџэриттэн
Онорбут оноџуктарыгтан.
Оџо сааска олоџу
Оџо кыраџы хараџынан
Олус урагыгык керерун
Ол үлџэриттэн өйдөөтүм.
Дьикти дьоџур баар эбит
Оџо имигџес илиитигџэр
Кини дууџатын долгуйуутугар
Кини истин иџийитигџэр.
Оџо толкуџа тобулџаџас
Тохтообокко толорор
Оџо санаата сайаџас
Санаџа сайдыџа аџаџас.
Оџо сүрџэџэ ууллугас
Уџулџата уџуктаџас
Уџан кута уџаџас
Ураны, урагыны ылыгас.
Бу керџэ үлџэлџэр
Кџскили кџнџтџэр
Кџмнџммџт кџриннџџтџэр
Кџхтибџт үџџэлџџтџэр
Кџрџхсџнџр аналџаџаџтар.
Талба талааны тайаммыт
Таба суолга таџаарбыт
Таџаарыџылааџ үлџџит
Тахсан истин табылыннын
Таба керүлџэн бџлиџгџннин.
Уџуйџут оџолорџут
Ууџтук үлџэлџэр
Уџулџаны уџугуннарар
Уран намчы иџийилџџтџэр.
Талба талаан таџыстын
Дьикти дьоџур сџхтџрдүн
Үтүөнү-кџрџни үкџсџтџргџ
Үџџџџџи олохтуурга
Оџону үџрдүн - кџтүтүн
Оџо дьоџурун арыџын.

Барыбыт алгыџа тийиџхтин

Дьонун-сџргџн дьоџун ааккын
Долгуйа эрџнџ күүтџрџ
Дьоџун дьылџан үтүџ төлкџн
Үрдүк аналгын түстүүрџ.

Өркџн өй џспџгүн туџугар
Өрүүтүн өрџбџт түбүккүн
Өй-сүрџх уостубат күүрџзин
Билиини-сайдыны тарџатар
Быстыбат дьулуурџун керџбүт.

Кџлџр кџм кџскилин кџрсџргџ
Кџхтибџт кџрџни айарга
Барџарыы суолун туџуџар
Баџаам элбџх баџаџын
Барытын олоххо киллџрџргџ
Барыбыт алгыџа тийиџхтин.

Сана кџм сайдыџылааџ тџтимин
Саргылааџ ааргыгын арыџан
Сайдыџа тардыџар дьулуурџут
Саас үџџ тухары сирдиџџџ.

Саха саргытын салайсар
Сайдыы сана суолунан
Санаттан сана үкџтџлџргџ
Сыллата үрдүк ситиџирилџн!

Үйэлээх үлэ кестүүтэ

Кэскилгэ туһаайбыт
Ыччакка анаабыт
Үйэлээх үлэни -
Төлкөлөөх тутуулары
Көрөннөр үөрэллэр
Сүрдээжин сөөллөр.
Дээ бу баар-баарафай
Бар дьонно анаммыт
Балысхан баҕабыт туолуута
Бараммат кыһамны кестүүтэ
Өркөн өй үгүөгүн
Өлбөөрбөт туоһуга.
Баарафай тутуулар баалларын тухары
Бар дьоммут туһаны
Барыны ситиһиэ
Бараммат кыахтаныа.
Бу буолар барыта
Бараммат баай
Үйэлээх үлэ
Өспөг өйдөбүлэ
Өһүллүбөт өйбүлэ.
Бу үтүө тутуулар
Үйэтэн үйэҕэ
Сайдыга салайахтара
Билииттэн билиигэ, үрдүккэ
Көлүөнэ ыччаты угуһуохтара.
Үйэтэн үйэҕэ
Ахтылла туруоҕа
Ыччакка анаабыт
Кэскилгэ туһаайбыт
Олоххун анаабыт
Төрүттэммит төлкөн
Үйэлээх үлэлэрин!
Эйнэхэ тиэрдэбит
Баҕабыт бастынын
Махталбыт маанытын
Алгыспыт үгүөгүн!

Биһиги оскуолабыт

Ханалас сиригэр
Хаалыаҕа үйэлэргэ
Өктөмнө, төрүттэммит
Өркөн өй уйата
Бигэ билини биһигэ -
Биһиги оскуолабыт.
Бу манна олохтонно
Үөрөх үрдүк аартыга
Бу манна үмүрүстүлэр
Үгүс сиртэн үөрэнэ, үөрэтэ
Үөрөх үрдүк чыпчаалыгар
Үктөнөргө уһуйулла.
Үөрөшпит ыччаттарбыт
Тэлиэхтэрэ киэн суолу
Киэн сири тэлэһийэн
Төннүөхтэрэ төрүт сирдэригэр
Төлкөлөммүт түөлбөлэригэр
Төлөрүйбөт түөрэхтэнэн
Солбуллубат сорукутанан.
Үйэлэргэ өлбөөдүйбэтин
Өркөн өй өспөг күүһэ
Үөрөххө тардыһыы, дьулуһуу
Бигэ билини батыһыы
Таптыыр идэни баһылааһын
Умсулбаннаах Айар Үлэ!
Оскуола тула түмсүөбүн
Саргыбытын салайсыабын,
Кэскилбитин кэнэтиэбин!

Үнэр үйгээ үтүе санаа

Үйэ үрдүк үктэлигэр
Үктэнээри тураммыт
Үгүс киһи баҕата:
 Үтүө санаа сайдарыгар
 Эйэлээх сыһыан элбиригэр
 Кэрэ кэскил кэлэригэр
 Тус олохпут тупсарыгар.
Эрэнэбит кэлэр дьылга
Эрэй-мун элбээбидигэр
Үнэр дьылы үөрэ көрсөн
Үгүс үтүө үксүүрүгэр.
 Көтөһөбит кэрэ кэми
 Кэхтибэт, уостубат тапталы
 Кэрэ, кэскиллээх олобу
 Кэнчээри ыччашыт элбиригэр.
Сайдыы сана суолунан
Сананы сағалыырга
Санаабытын холбоон
Сатабыллаахтык дьаһанан
Сайдыы суолун тутуобун!
 Үтүөнү үйэлээҥи үксэтэрэ
 Үлүмнөһөн үлэлээн.
 Дьоммут-сэргэбит дьолун
 олохтоннун
 Байылыат бигэ тирэхтэнниннэр.
Уйгу-быйан уһаты
Үтүө үксүү турдун
Кэрэ кэскил кэлэ турдун
Саргыларбыт салалыннын!

Эн ырыан ымыыта ылланыа

Бу ыраас сааскылы сайаҕас
Сандаархай күлүм күн кэриэгэ
Ырыабыт ыһыаҕа
Үөрүүнү, үтүөнү тарҕатта

Хос ырыата:

Ырыаҕа ылланнын
Тойукка дуорайдын
Эн ырыан ымыыта
Эн ыран ыллыга.

Эйигин өйдөгө, саната
Бу ырыа ыһыаҕа ытытыллар
Ыччаттан ыччакка тарҕанар
Эн ырыан ымыыта, ыллыга

Сырдыктан сырдык сыдыаайдаах
Истинтэн истин иэйиилээх
Эн ырыан матыыба иһиллэр
Эйгэс иэйиини инэрэр.

Кэрэгтэн кэрэни тарҕата
Үтүөгтөн үтүөнү үөскэтэ
Сыллата бу ырыа ыһыаҕа
Ыччакка талааны арийыа.

Эн ырыан алыба

Эн ырыан тыллара

Тыыннаахтар дууһабар

Эн ырыан магыбыа

Кутулар кулгаахпар.

Эн иэйин иһиллэр

Истингэн истинник

Сүрэхтэн сүрэххэ

Сүүрээни кутулар.

Ыраахтан ыраахха

Ыгырар эн ыран

Үрдүктөн үрдүккэ

Угуйар сулуһун.

Эн сулус буоланнын

Сүһүмнүү оонһуугун

Сырдыктан сырдыкка

Сыдыаайа тыгарын.

Эн ырыан дыэрэйдин

Үйэгтэн үйэбэ

Эн ырыан ылланнын

Ыччаттан ыччакка.

Иһинээбитэ

Хаңалас ааттанан

Хаңалас дойдута

Бу мин дойдум

Кэрэтиэн Эркээним

Барҕа махтал буолуохтун

Оҕо кыаҕа мунура суох

Барыбыт алгыһа тийиэхтин

Бииги оскуолабыт

Үйэлээх үлэ кестүүтэ

Үүнэр үйэбэ үтүө санаа

Эн ырыан ымыгыта ылланыа

Эн ырыан алыба

Дойдубун туойабын

Алгыспын аныыбын

хорооммор холбуубун

4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15